

NAUTIČKI TURIZAM- faktori i elementi

Prošle godine je štampana knjiga Nautički turizam – Faktori i elementi, autora Prof. dr Ilija Brčić, capt. Doc. dr Radovan Orlandić, capt. Knjiga je namijenjena, prije svega, studentima i postdiplomcima Fakulteta za mediteranske poslovne studije Tivat, a korisno će poslužiti svima koji se bave problematikom nautičkog turizma. Knjiga je solidan spoj teorije i prakse nautičkog turizma i predstavlja novitet u Crnoj Gori, jer do danas nije bilo cjelovitijeg posmatranja i publikovanja materijala na temu nautičkog turizma sa osnovnih aspekata faktora i sadržaju koji čine nautički turizam.

Na početku se obrazlažu ključni pojmovi – definicije, što je veoma značajno, jer i ljudi koji se duže vremena bave problematikom nautičkog turizma nisu dovoljno informisani o osnovnim pojmovima i definicijama. Knjiga je strukturirana u sedam dijelova sa priložima koji su veoma značajni za pitanja nautičkog turizma.

Prvi dio knjige tretira **problematiku turizma kao privredne grane**. Ovdje se ističu različiti naučni pristupi pojmova turizma kao što su:

- institucionalni pristup, proizvodni, istorijski, upravljački, ekonomski, sociološki, geografski, interdisciplinarni pristup.

Interdisciplinarnim pristupom turizam se posmatra kao fenomen koji ima sve elemente privrednog i društvenog života.

U definisanju pojmova turizma navode se razne definicije. Ističe se značaj četvrte grupe univerzalnih definicija smatrajući definiciju švajcarskih autora Valtera Hucingera i Kurta Kraftha, najobuhvatnijom : „Turizam je skup odnosa i pojava koje proizilaze iz putovanja i boravka posjetilaca nekog mjesta, ako se tim boravkom ne zasniva stalno prebivalište i ako taj boravak nije u vezi sa obavljanje privredne djelatnosti. Ističe se značaj i uloga turizma u pogledu opšteg kulturnog i obrazovnog nivoa stanovništva, jer se razvojem turističke privrede podiže kulturni i obrazovni nivo učesnika, dolazi do miješanja kultura i boljeg razumijevanja među ljudima.“

U okviru ovog dijela obrađuju se pitanja osnovnih oblika turizma i u okviru toga:

- odgovorni turizam, ekološki turizam, kulturni turizam, avanturistički turizam, nautički turizam, zimski turizam, vjerski turizam, kongresni turizam, kontinentalni turizam, naturizam, zdravstveni turizam, agro turizam, omladinski turizam.

U okviru osnovnih karakteristika turizma ističu se specifičnosti i njegove karakteristike u odnosu na druge djelatnosti naglašavajući posebno složenost strukture turizma, sezonski karakter putovanja, neproizvodni karakter rada i specifičnosti sastavnih elemenata turističkog tržišta.

U okviru osnovnih funkcija turizma obrađuju se pitanja grupe ekonomskih funkcija kao primarne i grupe neekonomskih funkcija turizma kao sekundarnih ili pojedinačnih funkcija uz naglašavanje međuzavisnosti kako u ekonomskoj tako i u društvenoj sferi.

U okviru pitanja oblika pružanja turističkih usluga obrađuju se: - objekti za smještaj i ishranu (hoteli, pansioni, moteli, turistička naselja, kampovi i smještaj u okviru domaće radinosti).

Završni dio prvog dijela se odnosi na pitanja savremenih trendova razvoja turizma gdje se ističe poseban značaj sistema vremenskog zakupa smještajnih kapaciteta, stimulativna podsticajna putovanja, tematski turizam, tematski parkovi, nacionalni parkovi. Značajna pažnja se posvećuje i uticaju primjene savremenih informatičkih tehnologija na turistička kretanja.

Drugi dio studije se odnosi na **nautički turizam** uz naglašavanje da je on dostigao masovne razmjere u čitavom svijetu, posebno u Evropi i SAD. U raznim pomorskim zemljama svijeta trenutno je razmješteno i plovi oko 150 miliona plovila nautičkog turizma: jahte, jedrilice, motorni čamci. Takođe se ističe da je preko 500 miliona ljudi aktivno uključeno u nautički turizam. Značajna su gledanja i saopštavanja osnovnih stavova na sadržaj nautičkog turizma, raznolikost definicija u našoj i stranoj literaturi. Naglašava se da je nautički turizam multifunkcionalna turistička djelatnost sa veoma izraženom pomorskom komponentom, odnosno da je on skup aktivnosti i odnosa koji su uzrokovani boravkom turista nautičara u lukama ili izvan njih, te korišćenje plovnih objekata i drugih objekata vezanih za nautičku turističku djelatnost radi rekreacije, sporta i razonode.

U drugom dijelu se daju podjele i tipovi nautičkog turizma sa raznih aspekata.

Struktura nautičkog turizma se posmatra iz definisanja pojmova nautičkog turizma, a elementi nautičkog turizma dijele se na tri grupe: grupa za zadovoljavanje potreba iz oblasti sportova na vodi, grupa za rekreaciju i zabavna grupa elemenata. Znači, tipovi nautičkog turizma predstavljaju njegove elemente: jedrenje, veslanje, ronjenje, krstarenje, rafting, surfovanje, robinzons-ki, boravišni, izletnički turizam i dr.

Treći dio studije se odnosi na **more i priobalje** kao prirodne resurse nautičkog turizma. Obrađuju se postanak i evolucija mora i okeana, karakteristike morske vode, toplota i toplotni procesi u atmosferi, vazдушna strujanja.

Dat je interesantan pregled-skala stanja mora sa opisom stanja i visine talasa, od „mirno“ i „izuzetno teško more“, kao i Boforova skala vjetrova od „tišina“ do „orkana“.

Četvrti dio studije se odnosi na pitanja **luka nautičkog turizma** gdje se obrađuju: sidrišta, privezišta, suve marine i marine. U okviru toga poseban značaj se daje pitanjima marina gdje se obrađuju funkcije marine:

- Izgradnja marina za nautički turizam, prostorno planiranje i izbor lokacija za izgradnju marina, vrednovanje i optimizacija lokacija za izgradnju marina, programiranje, projektovanje.
- Uticaj marina na životnu sredinu, uticaj na životnu sredinu u toku izgradnje marine, uticaj na životnu sredinu u toku eksploatacije marine, mjere zaštite životne sredine tokom eksploatacije marine, mjere za sprečavanje i ublažavanje mogućih ekoloških akcidenata.

Sadržaj i opreme marina, uz navođenje tri kategorije:

- prva kategorija – marine najvišeg standarda,
- druga kategorija – marine srednjeg standarda,
- treća kategorija – marine najnižeg standarda.

Značajna pažnja u okviru ovoga posvećuje se pitanju upravljanja marinama, gdje se ističe da ekonomično i rentabilno poslovanje marine podrazumijeva ekonomsku i tehničko-tehnološku uspješnost. Takođe se navode i stavovi u vezi menadžmenta i upravljanja marinama, kao osnovni faktori za njihovo uspješno funkcionisanje sa svih aspekata.

Peti dio studije se odnosi na **plovila nautičkog turizma**:

- jahte i mega jahte,
- jedrilice, gliseri i čamci,
- kruzeri.

Elementi nautičkog turizma predstavljaju šesti dio studije. U okviru ovoga se obrađuje: jedrenje, ronjenje, surfovanje, rafting. Ističe se da su privredni potencijali Crne Gore sa aspekta turizma kao privredne grane i njegovog značaja za budući razvoj Crne Gore idealni za razvoj nautičkog turizma. S jedne strane Crna Gora izlazi na jadransko-mediteranski prostor, a sa druge strane Crna Gora je okrenuta ka Srednjoj Evropi.

Konstatuje se da su prirodni potencijali Crne Gore idelani za razvoj nautičkog turizma, koji prema ostvarenim prihodima predstavlja unosniji oblik turizma. Značajne su poruke vezane za razvoj nautičkog turizma u Crnoj Gori gdje se naglašava značaj dva pravca za postizanje planiranih ciljeva:

- Maksimalno korišćenje kapaciteta za vezove u već postojećim lučicama i marinama,
- i izgradnja kvalitetne infrastrukture za nautičare u marinama.

Konstatuje se da je ključni faktor pri donošenju odluka o izgradnji ili proširenju luka za nautički turizam, kao i ostalih sadržaja u njihovoj blizini pitanje zaštite i uticaja na životnu sredinu.

Kvalitetu i značaju studije doprineli su i interesantni prilozi:

- Prilog br. 1 sadrži **opšti etički kodeks u turizmu**.
- Prilog br. 2 se odnosi na primjere **projekata studije o procjeni uticaja izgradnje marine na životnu sredinu** – za opštinu Bela Crkva u Republici Hrvatskoj.
- Prilog br. 3 daje **sadržaj Zakona o moru**, a prilog br. 4 je sadržaj Zakona o jahtama koji je Crna Gora donijela u julu 2007. godine.

Knjiga Nautički turizam–faktori i elementi predstavlja značajnu publikaciju iz oblasti turističke literature te će korisno poslužiti ljudima koji se profesionalno bave ovom granom turizma, turističkim radnicima , posebno vodičima, planerima, kao i studentima koji izučavaju sadržaje nautičkog turizma u okviru redovnih obrazovnih sadržaja.

Radovan Orlandić

Marko Petričević

Tivat, 21.10.2011.godine